

Tehyn näkemyksiä sote-palveluiden uudistamisesta

Sote-uudistuksen alkuperäiset tavoitteet saavutettava

Sosiaali- ja terveysalan ammattijärjestö Tehy pitää tärkeänä sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen toteuttamista hallituksen päätöksen ja alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti, jotta palveluiden saatavuus voidaan turvata tulevaisuudessa.

Uudistuksessa on keskeistä palveluverkon päällekkäisyyksien hallinta ja resurssien ohjaaminen väestön terveydentilaa koskevien tarpeiden perusteella, jotta terveyserot kaventuvat ja kustannukset pysyvät hallinnassa. Sote-integraatio tulee toteuttaa asiakaslähtöisesti ja varmistaa kansalaisten yhdenvertainen pääsy laadukkaisiin ja turvallisiin palveluihin. Se edellyttää uusia toimintamalleja ja koulutetun hoitohenkilöstön osaamisen hyödyntämistä.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen painopistettä tulee kohdentaa enemmän ennalta ehkäiseviin ja terveyttä edistäviin palveluihin sekä asiakkaan toimintakyvyn tukemiseen. Kuntoutuksen tulee olla osa palveluprosessia. Monituottajamallissa on turvattava saumattomat hoitoketjut, hoidon jatkuvuus ja riittävä asiakasohjaus.

Tehy kannattaa julkisen sektorin järjestämisvastuuta. Pidämme tärkeänä sitä, että palvelut tuotetaan pääsääntöisesti julkisesti ja järjestöt sekä yritykset täydentävät tätä. Sote-palveluiden järjestämisen ja tuottamisen tulee perustua yhtenäiseen tietopohjaan alueen väestöstä, sairastavuudesta ja palvelujen tarpeesta.

Valinnanvapaus ei saa vaarantaa toimivaa erikoissairaanhoidoa

Palveluiden järjestäjällä tulee olla riittävä hankintaosaaminen ja tieto alueen väestön palvelutarpeesta. On harkittava, mitä palveluita on tarkoituksenmukaista tuottaa asiakasetelillä, jotta palveluintegraatio toteutuu. On myös keskeistä määritellä, mitä palvelukokonaisuuksia kannattaa kilpailuttaa ja millä ehdoin. Palvelut tulee tuottaa samoilla kriteereillä. Palveluiden laadun, saatavuuden, hinnan ja vaikuttavuuden on oltava läpinäkyviä. Asiakkaiden / potilaiden oikeuksien toteutuminen on turvattava mm. panostamalla asiakasohjaukseen.

Tehy suhtautuu valinnanvapauslainsäädännön mukaiseen valinnanvapausmalliin kriittisesti. Ehdotettu malli on ristiriidassa sote-uudistuksen alkuperäisten tavoitteiden mm. kustannusten hillinnän kanssa. Valinnanvapauden lisääminen ei saa kasvattaa terveyseroja eikä lisätä palvelun käyttäjien välistä tai alueellista eriarvoisuutta.

Suomalainen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmä on monilla mittareilla mitattuna yksi maailman parhaista. Sen ongelmakohtia tulee korjata, mutta valinnanvapauden toteuttaminen ei saa vaarantaa nykyisin hyvin toimivaa osaa palvelujärjestelmästä kuten mm. erikoissairaanhoidoa, päivystystoimintaa ja varautumista kriisitilanteisiin.

Valinnanvapauden toteuttaminen monituottajamallilla ei saa myöskään saada vaarantaa alan pitkäjänteistä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa.

Henkilöstön osaamisesta, osallisuudesta ja työhyvinvoinnista on huolehdittava

Tehy edellyttää, että tulevaisuuden sote-palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, kustannustehokkaasti ja koulutetun hoitohenkilöstön osaamista hyödyntäen, kehittäen ja työnjakoa uudistaen. Henkilöstön on oltava mukana asiakaslähtöisen toiminnan, toimintatapojen ja työnjaon kehittämisessä uudistuksen eri vaiheissa. Alan ammattilaisten mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen ja kehittymiseen työuran eri vaiheissa on turvattava.

Tehy on huolissaan uudistuksen vaikutuksista työelämän laatuun ja alan vetovoimaisuuteen. Uudistus ei saa lisätä henkilöstön epävarmuutta, kuormittuneisuutta, alentaa henkilöstömitoituksia eikä vähentää esimiesten määrää. Työolotutkimusten mukaan sosiaali- ja terveysalan henkilöstö ja esimiehet ovat jo nyt muita aloja kuormittuneempia.

Henkilöstön edustajilla on merkittävä rooli muutoksen hallinnassa ja työpaikkojen yhteistoiminnassa. Henkilöstön edustajien riittävä ajankäyttö on turvattava. Myös sopimusjärjestelmän uudistamisessa on otettava huomioon alan suurimman henkilöstöryhmän tarpeet, työn erityispiirteet ja tehtävien vaativuus.

Johtamisessa onnistuminen ratkaisee

Sosiaali- ja terveyspalveluiden johtaminen edellyttää koulutusta ja johtamiskokemusta. Ylimmän tason johtamistehtäviin tulee valita parhaat osaajat. Johtavat virat tulee laittaa julkiseen hakuun hyvän hallintotavan mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ylimmissä tehtävissä olevien on hallittava palvelujärjestelmän monialaisuus. Hoitotyön johtajia tarvitaan kaikilla tasoilla, koska he tuntevat henkilöstön koulutuksen, osaamisen, työn sisällön ja kehittämistarpeet sekä varmistavat henkilöstön saatavuuden, pysyvyyden, hyvinvoinnin ja osaamisen kehittämisen.

Tehy vaatii, että lainsäädännön avulla varmistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa työskentelevän suurimman henkilöstöryhmän eli koulutetun hoitohenkilöstön laadukas johtaminen. Tällöin koulutetun hoitohenkilöstön johtajilta tulee edellyttää oman ammattialan perustutkintoa, sosiaali- ja terveysalan koulutuksen, osaamisen kehittämisen ja asiakaslähtöisten toimintatapojen tuntemusta sekä johtamiskoulutusta ja -kokemusta. Uudistuksen onnistuminen edellyttää heidän työpanostaan ja osaamistaan. Uudistuksen käytäntöön vieminen edellyttää johtamisessa onnistumista. Lähiesimiestyöllä on merkittävä rooli muutoksen toteutuksessa yhdessä henkilöstön kanssa. Korostamme, että lähiesimiesten tehtäviä (osastonhoitaja, apulaisosastonhoitaja) ei voi enää vähentää.

Sote-uudistukseen liittyen tulee varmistaa koulutetulle hoitohenkilöstölle yhdenvertaiset mahdollisuudet terveystieteiden jatko-opiskeluun myös pääkaupunkiseudulla. Tämä edellyttää terveystieteiden koulutuksen aloittamista pikaisesti Helsingin yliopistossa, koska metropolialueen työvoimatarve sosiaali- ja terveysalan johtamis- ja opetustehtäviin tulee kasvamaan.

Henkilöstöstä ei voi hakea säästöjä

Tehy korostaa, että sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistaminen on valtava muutosprosessi. Muutosta ei pidä tehdä hätiköiden. Valinnanvapauden vaikutukset on arvioitava, kokeilujen tuloksista saatavaa tietoa hyödynnettävä ja eteneminen on vaiheistettava, jotta tarvittavia korjausliikkeitä voidaan tehdä. Lisäksi valinnanvapausmallin vaikutukset viranomaistoimintaan on huomioitava. Uudistuksessa on arvioitava ja ohjattava tarvittavat resurssit mm. palvelutarpeen arviointia, asiakassuunnitelmien laadintaa ja asiakasohjausta varten. Myös näihin liittyvät tietojärjestelmäinvestoinnit on otettava huomioon.

Henkilöstö ei voi olla säästöjen kohde! Pitkään jatkunut kiire, paine ja riittämättömät resurssit ovat johtaneet sosiaali- ja terveysalan henkilöstön kuormittumiseen ääri rajoille. Halu vaihtaa alaa on lisääntynyt, mikä heikentää sosiaali- ja terveysalan vetovoimaa ja alalla pysymistä.

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja:

Johtaja, Kirsi Sillanpää, kirsi.sillanpaa@tehy.fi, p.0408207848

Kehittämispäällikkö, Kirsi Markkanen, kirsi.markkanen@tehy.fi

Työympäristöasiantuntija, Anna Kukka, anna.kukka@tehy.fi